

دین و زندگی یازدهم

(رشته علوم تجربی و ریاضی)

مدّرس : سمیّه بیگدلی

درس ۱ (هدایت الهی)

۱- آب مایع حیات و اساس زندگی در جهان است .

۲- غفلت و بی توجهی به نیازهای متعالی ، عواقب زیانباری دارد که روزی گریبانگیر انسان می شود .

۳- انسان توسط دو سرمایه عقل و وحی می تواند به سؤالات اساسی اش پاسخ دهد.

۴- در حقیقت انسان به تنهایی قادر به پاسخگویی به نیازهای برتر خود نیست .

۵- خداوند هر دسته از مخلوقات را متناسب با ویژگی هایی که در وجودشان قرار داده هدایت می کند .

نیازهای انسان : ۱- نیازهای طبیعی و غریزی : مانند آب ، هوا

۲- نیازهای متعالی : ۱- شناخت هدف زندگی : (چه هدفی در زندگی دارد ؟)

۲- درک آینده خویش : (آیا با مرگ زندگی اش پایان می یابد ؟ چه آینده ای بعد از این

دنیا خواهد داشت ؟)

۳- کشف راه درست زندگی : چگونه باید زندگی کند ؟

پیام آیات

۱- (وَ جَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ : آب حیات بخش زندگی مادی است .)

۲- (لِنُحْيِي بِهِ بَلَدَةً مَيِّتًا : آب حیات بخش زندگی مادی است .)

۳- (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَ لِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ : دین ، حیات بخش زندگی معنوی است)

سؤالات

- ۱- معنی آیه (یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَ لِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِأُحْيِيكُمْ) را بنویسید و مشخص کنید آیه درخصوص چه موضوعی است ؟
- ۲- چه عاملی سبب شده است که در طول تاریخ همواره شاهد ارائه برنامه های متفاوت و متضادی باشیم ؟
- ۳- توضیح دهید نیازهای انسان به چند دسته تقسیم می شوند ؟
- ۴- منظور از نیازهای متعالی (برتر) چیست ؟
- ۵- سه مورد از نیازهای متعالی انسان را نام ببرید ؟
- ۶- امام سجّاد در دعای خود از خدا چه چیزی طلب می کند ؟ و این مربوط به کدام نیاز است ؟
- ۷- پاسخ به نیازهای برتر انسان باید چه ویژگی هایی داشته باشد ؟
- ۸- چرا پاسخ به نیازهای اساسی انسان باید (درست و قابل اعتماد) باشد ؟
- ۹- چرا پاسخ به نیازهای اساسی انسان باید (همه جانبه) باشد ؟
- ۱۰- چه کسی می تواند بهترین پاسخ را به نیازهای اساسی انسان بدهد ؟ چرا ؟
- ۱۱- آیه عقل انسان به تنهایی می تواند راه سعادت را پیدا کند ؟
- ۱۲- آیا انسان به تنهایی قادر به پاسخگویی به نیازهای برتر خود هست ؟
- ۱۳- آیا خداوند همه مخلوقات را به یک شیوه هدایت می کند ؟
- ۱۴- هدایت خداوند برای انسان از دو راه می گذرد ، آنها را بنویسید ؟
- ۱۵- انسان چگونه با عقل خود به هدایت می رسد ؟
- ۱۶- برنامه هدایت انسان از طریق پیامبران چگونه انجام می شود ؟
- ۱۷- طبق فرمایش امام کاظم (ع) به (هُشام) چه کسانی پیام الهی توسط پیامبران را بهتر می فهمند ؟
- ۱۸- شعر (روزها فکر من این است و همه شب سخنم که چرا غافل از احوال دین خویشتم) به کدام نیاز انسان اشاره دارد ؟

درس ۲ (تداوم هدایت)

۱- خداوند با لطف و رحمتش انسانها را تنها نگذاشت و ما را هدایت کرد و یک راه را در اختیارمان قرارداد، که همان راه مستقیم خوشبختی است.

۲- دین به معنای راه و روش است.

۳- دین اسلام راه و روشی است که خداوند برای زندگی انسانها برگزیده است.

۴- طبق آیات قرآن خداوند یک دین برای انسانها فرستاده است و به همه پیامبران فرمان داده است همان را به مردم تبلیغ کنند و راه تفرقه را درپیش نگیرند.

۵- برنامه کلی که خداوند برای هدایت همه انسانها فرستاده اسلام است.

۶- اسلام از بندگانش در اندیشه و عمل یک دستوراتی داده است.

در اندیشه: ۱- ایمان به خدای یگانه و دوری از شرک

۲- فرستادگان الهی و راهنمایان دین

۳- جهان آخرت و پاداش و حسابرسی عادلانه

۴- عادلانه بودن نظام هستی

در عمل: از انسانها می خواهد با توجه به باور و ایمانی که کسب کرده اند:

۱- با انجام واجبات و ترک محرمات عبادت و بندگی خدا را کسب کنند.

۲- فضائل اخلاقی را کسب کنند و از رذایل اخلاقی دوری کنند.

۳- جامعه ای دینی براساس عدالت بنا کنند.

*محتوای اصلی دعوت پیامبران یکسان است.

علل فرستادن پیامبران متعدد از سوی خداوند: الف - استمرار و پیوستگی در دعوت

ب- رشد تدریجی سطح فکر مردم

ج- تحریف تعلیمات پیامبر پیشین

عوامل ختم نبوت: ۱- آمادگی جامعه بشری برای دریافت برنامه کامل زندگی

۲- حفظ قرآن کریم از تحریف

۳- وجود امام معصوم پس از پیامبر (ص)

۴- پویایی و روزآمد بودن دین اسلام: ۱- توجه به نیازهای متغیر در عین توجه به نیازهای ثابت

نیازهای ثابت : امنیت

عدالت

نیازهای متغیر : استفاده از روشهای مختلف برای پاسخ به نیاز خود

۲- وجود قوانین تنظیم کننده : قواعد و مقرراتی که به مقررات اسلامی خاصیت انطباق و تحرک داده است

پیام آیات

۱- (وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ مِنَ الْخَاسِرِينَ : دین مورد پذیرش نزد خدا فقط اسلام است)

نمونه سؤالات

- ۱- دین به چه معناست ؟ دین اسلام به چه منظوری برای انسان قرار داده شده است ؟
- ۲- (فطرت) به چه معناست ؟
- ۳- به چهار مورد از ویژگی های مشترک بین انسانها اشاره نمایید ؟
- ۴- چرا خداوند یک برنامه کلی برای انسانها در نظر گرفته است ؟
- ۵- (اسلام) به چه معناست ؟
- ۶- منشا دین واحد چیست ؟
- ۷- در برنامه دین اسلام در حیطه ایمان قلبی (اندیشه) چه چیزی از انسان خواسته می شود ؟
- ۸- در برنامه دین اسلام در حیطه (عمل) چه چیزهایی از انسان خواسته می شود ؟
- ۹- تعالیم انبیا در چه اموری با هم اختلاف دارند ؟
- ۱۰- علت فرستادن پیامبران متعدد از سوی خداوند چه بود ؟
- ۱۱- (استمرار و پیوستگی در دعوت) از دلایل فرستادن پیامبران متعدد را توضیح دهید ؟
- ۱۲- نتیجه استمرار و پیوستگی در دعوت چه بود ؟
- ۱۳- (رشد تدریجی سطح فکر مردم) از دلایل فرستادن پیامبران را توضیح دهید ؟
- ۱۴- چرا در هر عصر و دوره ای پیامبران جدید مبعوث می شدند ؟
- ۱۵- این حدیث پیامبر (ص) : (اِنَّا مَعَاشِرَ الْاَنْبِیَا اَمْرُنَا اَنْ نُّكَلِمَ النَّاسَ عَلٰی قَدْرِ عَقُولِهِمْ) را ترجمه کرده و پیام آنرا بنویسید ؟
- ۱۶- (تحریف تعلیمات پیامبر پیشین) از دلایل فرستادن پیامبران را توضیح دهید ؟
- ۱۷- چرا تعلیمات انبیا به تدریج فراموش می شد ؟
- ۱۸- چرا زمان تعیین زمان نبوت با خداست ؟
- ۱۹- عوامل بی نیازی از پیامبر جدید بعد از حضرت محمد (ص) را نام ببرید ؟
- ۲۰- پایین بودن سطح درک انسانها و عدم توانایی آنها در گرفتن برنامه کامل زندگی از عوامل بود .
- ۲۱- آمادگی جامعه بشری برای دریافت برنامه کامل زندگی را توضیح دهید ؟
- ۲۲- حفظ قرآن کریم از تحریف را توضیح دهید ؟
- ۲۳- چه عاملی سبب شد که مسئولیت های پیامبر (ص) به جز دریافت وحی ادامه یابد ؟
- ۲۴- از ویژگی های دین اسلام (پویایی و روزآمد بودن) است ، آنرا توضیح دهید ؟

۲۵- دو مورد از ویژگی هایی دین اسلام را که سبب می شود که پاسخگوی نیازهای بشر در دوره های مختلف باشد ، را بنویسید ؟

۲۶- (توجه به نیازهای متغیر در عین توجه به نیازهای ثابت) را توضیح داده و مثال بزنید ؟

۲۷- منظور از نیازهای متغیر چه نیازهایی هستند ، مثال بزنید ؟

۲۸- متخصصان دینی در معارف اسلامی چگونه قوانین مورد نیاز جامعه را از درون دین استخراج و در اختیار مردم قرار می دهند ؟

۲۹- منظور از (قوانین تنظیم کننده) در اسلام چه قوانینی هستند ؟

۳۰- وقتی پیامبری جدید از طرف خداوند مبعوث می شد وظیفه پیروان قبل چه بود ؟

۳۱- وجود دو یا چند دین در یک زمان نشان دهنده چه موضوعی است ؟

۳۲- آیه شریفه (وَ مَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَ هُوَ مِنَ الْخَاسِرِينَ) به چه موضوعی اشاره دارد ؟

۳۳- پیامبران ، همه و را دنبال و همه یکدیگر را تایید می کردند .

درس ۳ (معجزه جاویدان)

۱- هرگاه پیامبری از طرف خداوند به پیامبری مبعوث می شد برای اثبات نبوت اش کار خارق العاده ای انجام می داد که هیچ کس بدون اذن و تایید خداوند قادر به انجام چنین کاری نبود .

۲- قرآن این کار خارق العاده را آیت (یعنی نشانه و علامت نبوت) می داند .

۳- اندیشمندان اسلامی این کار خارق العاده را معجزه می دانند (چون بقیه افراد از انجام آن ناتوانند) .

۴- معجزه آخرین پیامبر (ص) باید این ویژگی ها را داشته باشد : ۱- مردم زمان خودش به معجزه بودن آن اعتراف کنند

۲- آیندگان هم معجزه بودنش را تایید کنند .

۵- خداوند معجزه اصلی پیامبر (ص) را قرآن قرار داد . معجزه ای از جنس کتاب ؛ تا هیچ کس نتواند مانند آن را بیاورد .

۶- خداوند به کسانی که در الهی بودن قرآن شک دارند پیشنهاد کرده تا کتابی مانند آن بیاورند ؛ این دعوت به مبارزه را (تحدی) می گویند .

جنبه های اعجاز قرآن : ۱- اعجاز لفظی : قرآن دارای زیبایی لفظی و دارای وزن در کلمات و دارای جملات دلنشین و رسایی است و

خداوند برای بیان آن از بهترین و مناسبترین کلمه ها استفاده کرده است..

۲- اعجاز محتوایی (معنی) : قرآن از لحاظ محتوا و مطالبی که در آن است دارای یک سری ویژگی هایی

است که تا به حال هیچ شخصی به این شکل آن را بیان نکرده است و بطور مثال کسی که زبان قرآن را نمی داند

، ولی ترجمه اش را متوجه می شود .

جنبه های اعجاز محتوایی قرآن : ۱- انسجام درونی در عین نزول تدریجی : بین آیات قرآن تعارض و ناسازگاری نیست و آیات

آن با هم هماهنگی دارند و همدیگر را تایید می کنند .

۲- تاثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت : قرآن از عقاید نادرست و آداب خرافاتی و جاهلی

مردم آن دوره حجاز تاثیر نگرفته است .

۳- جامعیت و همه جانبه بودن قرآن : قرآن از همه مسائلی که انسان به آنها نیاز دارد چه

امور دنیوی و چه امور آخروی (تا روز قیامت) سخن گفته است .

۴- ذکر نکات علمی بی سابقه : قرآن بسیاری از نکات علمی را مطرح کرد که فراتر از علم

آن روز جامعه بود که برخی از آنها بعد ها توسط دانشمندان کشف شد: ۱- حرکت زمین

۲- انبساط جهان

پیام آیات

۱- (أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ : تحدى)

۲- (قُلْ لئنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وِ الْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ

لِبَعْضٍ ظَهِيرًا: تحدى)

۳- (وَالسَّمَاءَ بَنِينَا هَا بَايِدِ وَا إِنَّا لَمُوسِعُونَ : انبساط جهان)

نمونه سؤالات

۱-.....آخرین کتاب الهی است که برخاتم پیامبران نازل شده و دلیل نبوت ایشان است .

۲- چرا پیامبران با خود معجزه همراه داشتند ؟

۳- قرآن از کارهای خارق العاده با چه عنوانی یاد می کند ؟ دانشمندان اسلامی چه نامی برای آن گذاشته اند ؟

۴- معجزه آخرین پیامبر الهی باید چه ویژگی هایی داشته باشد ؟

۵- خداوند معجزه اصلی پیامبر (ص) راقرار داد معجزه ای از جنس

۶- خداوند به کسانی که در الهی بودن قرآن شک دارند چه پیشنهادی کرده است ؟

۷- خداوند برای اینکه عجز و ناتوانی منکران الهی بودن قرآن را نشان دهد به آنها چه پیشنهادی کرده است ؟

۸- ترجمه آیه (أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ) را بنویسید و مشخص کنید در مورد چه موضوعی است ؟

۹- دعوت به مبارزه خداوند به کسانی که در الهی بودن قرآن شک دارند چه نامیده می شود ، توضیح دهید ؟

۱۰- آیه شریفه - (قُلْ لئنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وِ الْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا) بر کدام

موضوع تاکید دارد ؟

۱۱- آیا دعوت به مبارزه قرآن پایان یافته است ؟

۱۲- آسان ترین راه برای غیر الهی نشان دادن اسلام و قرآن کریم چیست ؟

۱۳- آیا مخالفان غیرالهی بودن قرآن برای اثبات ادعای خود متنهايي ارائه کرده اند ؟

۱۴- جنبه های اعجاز قرآن کریم را نام ببرید و توضیح دهید ؟

۱۵- چرا خداوند معجزه آخرین پیامبر (ص) خود را قرآن قرار داده است ؟

۱۶- چهار مورد از ویژگی های اعجاز محتوایی را نام ببرید ؟

- ۱۷- از ویژگیهای قرآن (انسجام درونی در عین نزول تدریجی) را شرح دهید ؟
- ۱۸- (عدم تعارض و ناسازگاری) در قرآن مربوط به جنبهمربوط به اعجازاست .
- ۱۹- از ویژگی های اعجاز محتوایی قرآن (تاثیر ناپذیری از دوران جاهلیت) را شرح دهید ؟
- ۲۰- چرا دانشمندان معمولا در نوشته های خود تجدید نظر می کنند ؟
- ۲۱- (جامعیت و همه جانبه بودن) از ویژگی های اعجاز محتوایی قرآن را بنویسید ؟
- ۲۲- این حدیث امام باقر (ع) که (خداوند آنچه را که اّمّت تا روز قیامت به آن احتیاج دارند در قرآن آورده است) به کدام اعجاز قرآن اشاره دارد ؟
- ۲۳- اشاره قرآن به نکات علمی در جامعه ای که در آن علم و دانش جایگاهی نداشت گویای چیست ؟
- ۲۴- به دو مورد از نکات علمی بی سابقه که در قرآن ذکر شده اشاره نمایید ؟
- ۲۵- قرآن در آیات خود به حرکت زمین اشاره می کند ، و تشبیه زمین بهاست .

درس ۴ (مسئولیت های پیامبر (ص))

۱- حضرت محمد آخرین پیامبر خدا ۲۳ سال مردم را به آخرین و کاملترین دین خدا (اسلام) دعوت کرد و رسالت سنگین خودش را به پایان رساند .

۲- نویسندگان قرآن را (کاتبان وحی) و کسانی که قرآن را حفظ می کردند (حافظان وحی) می نامیدند .

۳- اولین و برترین کاتب و حافظ قرآن کریم حضرت علی (ع) بود .

۴- پیامبر (ص) اولین و بزرگترین معلم قرآن بوده است .

۵- رفتار و گفتار پیامبر (ص) اولین و معتبرترین مرجع علمی برای فهم عمیق آیات الهی است .

۶- مسئولیت های های مهم پیامبر (ص) : ۱- دریافت و ابلاغ وحی : پیامبر (ص) آیات قرآن را بطور کامل از فرشته وحی

دریافت می کرد و بدون کم و زیاد به مردم می رساند .

۲- تعلیم و تبیین تعالیم قرآن (مرجعیت دینی) : پیامبر (ص) علاوه بر رساندن

وحی به مردم وظیفه داشت آیات قرآن را به مردم بیان کند و تعلیم دهد .

۳- اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی (ولایت ظاهری) : پیامبر

(ص) بر جامعه ولایت داشت (سرپرستی) ، ایشان به محض ورود به مدینه تشکیل

حکومت اسلامی داد که بر مبنای قوانین اسلام اداره می شد.

۷- اسلام بر پنج پایه استوار است ، نماز، زکات ، روزه ، حج و ولایت ، که مهمترین آنها (ولایت) است .

۸- ضرورت تشکیل حکومت اسلامی : الف - ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام : از مهمترین اهداف انبیا تشکیل

جامعه ای عادلانه بود که به زندگی فردی و اجتماعی اهمیت دهد و این موضوع فقط با

تشکیل نظام حکومتی سالم فراهم می شود .

ب- ضرورت پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت : ولی و سرپرست حقیقی

انسان خداست به همین دلیل اطاعت از کسانی که خود خداوند مشخص کرده واجب

است پس باید حکومتی اسلامی باشد که دستورات خداوند در آن اجرا شود .

۹- کسانی که در جامعه فرمان غیر الهی می دهند (طاغوت) نامیده می شوند که پذیرفتن حکم طاغوت برای مسلمانان حرام است .

۱۰- ولایت معنوی پیامبر (ص) یعنی ایشان به دلیل عبودیت می توانند عالم غیب و ماوراء الطبیعی را مشاهده کنند و با اذن الهی در آن

تصرف نماید .

۱۱- عصمت (یعنی دوری از هرگونه خطا و اشتباه) ، بدون وجود عصمت در پیامبر (ص) مسئولیت پیامبری به نتیجه نمی رسد، چون :

۱- اگر پیامبری در دریافت وحی به مردم معصوم نباشد ، دین الهی به درستی به مردم نمی رسد .

۲- اگر پیامبری در تعلیم و بیان دین و وحی معصوم نباشد ، در تعالیم الهی انحراف بوجود می آید و مردم منحرف میشوند .

۳- اگر پیامبری در اجرای احکام خداوند معصوم نباشد ممکن است کارهایی انجام دهد که مخالف دستور خداست و مردم هم آن اعمال را انجام دهند و دچار گمراهی شوند .

۱۱- پیامبران نسبت به همه گناهان و اشتباهات عصمت دارند .

۱۲- مسلمانان می توانند با وحدت و همدلی با مسلمانان از زحمات پیامبر (ص) قدردانی کنند .

نمونه سؤالات

۱- پیامبر (ص) به عنوانپیام رسان الهی به مدتسال مردم را به آخرین و کاملترین برنامه هدایت فرا خواند .

۲- پیامبر (ص) به عنوان فرستاده الهی چند مسئولیت مهم را عهده دار بود ؟

۳- (دریافت و ابلاغ وحی) از مسئولیتهای پیامبر (ص) را توضیح دهید ؟

۴- نویسندگان قرآن راو آنان که قرآن را به خاطر سپرده و حفظ کردندمی نامیدند و اولین و برترین کاتب و حافظ قرآنبود .

۵- چرا پیامبر (ص) علاوه بر رساندن وحی به مردم ، وظیفه تعلیم و تبیین قرآن را نیز بر عهده داشت ؟

۶- اولین و معتبرترین مرجع علمی برای فهم عمیق قرآناست .

۷- از مسئولیتهای پیامبر (ص) (مرجعیت دینی) است ، آنرا توضیح دهید ؟

۸- اولین و بزرگترین معلم قرآناست .

۹- ولایت به معنایواست .

۱۰- منظور از (ولایت ظاهری) پیامبر (ص) چیست ؟

۱۱- طبق حدیث امام باقر (ع) اسلام بر پنج پایه استوار است ، آنها را نام برده و مهمترین آن را ذکر نمایید ؟

۱۲- دو مورد از ضرورتهای تشکیل حکومت اسلامی را بنویسید ؟

۱۳- از دلائل تشکیل حکومت اسلامی (ضرورت اجرای احکام اسلامی) است ، آنرا توضیح دهید ؟

۱۴- منظور از طاغوت چیست و پذیرفتن حکومت آن چه حکمی دارد ؟ (ضرورت پذیرش ولایت الهی و نفی طاغوت) را توضیح دهید ؟

۱۵- منظور از (ولایت معنوی) پیامبر (ص) چیست ؟

۱۶- میزان بهره مندی انسانها از هدایت معنوی به چه چیزهایی بستگی دارد ؟

۱۷- این حدیث امام علی (ع) که (روزی رسول خدا (ص) هزار باب از علم را برایم گشود که از هر کدام هزار باب دیگر گشوده می شود

(مربوط به کدام نوه هدایت پیامبر (ص) است و آموزش این علوم از چه طریقی بود ؟

۱۸- چرا عصمت لازمه پیامبری بوده است ؟

۱۹- جملات زیر را کامل کنید ؟

اگر پیامبری در دریافت و ابلاغ وحی به مردم معصوم نباشد

اگر پیامبری در تعلیم و تبیین دین و وحی الهی معصوم نباشد

اگر پیامبری در اجرای احکام الهی معصوم نباشد

۲۰- آیه ای بیان کنید که در خصوص این موضوع هست که خداوند بهتر تشخیص می دهد که چه کسی توانایی مقاومت در برابر وسوسه

گناه را دارد ؟

۲۱- آیا یک عامل بیرونی مانع گناه و خطا در پیامبران می شود یا آنها با اختیار خود به سمت گناه نمی روند ؟

پیام آیات

آیه (اَللّٰهُ اَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ : علم خداوند)

درس ۵ (امامت تداوم رسالت)

۱-قرآن آخرین کتاب آسمانی و حضرت محمّد (ص) آخرین پیامبر خداست .

مسئولیت های پیامبر (ص) : ۱-دریافت و ابلاغ وحی

۲-مرجعیت دینی (تعلیم و تبیین دین)

۳-ولایت ظاهری (تشکیل حکومت اسلامی)

در مورد وظایف پیامبر (ص) ، مسئولیت اول (با ختم نبوت) پایان می یابد . در مورد دو مسئولیت بعدی این مسئله مطرح می شود که بعد از رسول خدا این وظایف چه می شود ؟

در این مورد سه فرضیه مطرح می شود : ۱-قرآن و پیامبر (ص) در مورد این موضوع سکوت کرده اند (فرضیه باطلی است) ، چون محال است قرآن که به شدت به به سرنوشت جامعه اسلامی اهمیت می دهد در این مورد بی تفاوت باشد ، پیامبر (ص) هم جزو آگاهترین افراد به این موضوع می باشد و بی توجه به این موضوع نبوده است)

۲-مانند مسئولیت اول ، پایان این دو مسئولیت را هم اعلام کرده اند . (این

فرضیه هم باطل است) ، چون چون بعد از پیامبر (ص) مشکلات جدید اجتماعی ، اقتصادی و فرهنگی پدید آمد نیاز جامعه به و تعلیم و تبیین دین و رهبری که حقیقت را به مردم نشان دهد بیشتر شد .

۳-پیامبر (ص) بعد از خود جانشین تعیین کرده و دو مسئولیت (تعلیم و

تبیین دین) را بر عهده او قرار داده است (منطقی و قابل قبول است که پیامبر (ص) که پیامبر (ص) بعد از خود به فرمان خدا جانشین تعیین کرده و دو مسئولیت (تعلیم و تبیین دین) را بعد از خود به شکل امامت قرار داده است .

چه کسی امام را تعیین می کند ؟ چون غیر از دریافت و ابلاغ وحی امام باید همه ویژگی های پیامبر (ص) را داشته باشد مثل داشتن (عصمت) این انتخاب از سوی خداوند است ، تشخیص عصمت انسانها فقط با خداست .

با تدبّر در آیات قرآن و روایات رسیده از سوی پیامبر (ص) متوجه می شویم که خداوند حضرت علی (ع) را به عنوان جانشین پیامبر (ص) ، و حتی امامان بعد از حضرت علی (ع) را هم معرفی کرده است .

برخی از آیات و روایات مربوط به تایید انتخاب جانشینی امام علی (ع) از سوی خداوند :

۱-آیات : ۱-آیه انداز : (وَ أَنْزِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ : خویشان نزدیکت را انداز کن)

آیه از طرف خداوند به پیامبر (ص) نازل شد و پیامبر (ص) چهل نفر از بزرگان بنی هاشم را دعوت کرد و از آنها برای ترویج و تبلیغ اسلام کمک خواست ، درخواست پیامبر (ص) سه بار مطرح شد و هر سه بار فقط امام علی (ع) قاطعانه اعلام وفادار کرد . پیامبر (ص) همانجا فرمود : (همانا این ، برادر من ، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود .)

۲- آیه ولایت : روزی فرشته وحی بر پیامبر (ص) نازل شد و آیه نازل کرد که در آن ویژگی های ولی و سرپرست مسلمانان مشخص شده بود : (إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ : همانا ولی شما فقط خداوند و رسول او و کسانی اند که ایمان آورده اند . همان ایمان آورندگانی که نماز را بر پا می دارند و در حال رکوع زکات می دهند .

(آیه به امام علی (ع) اشاره دارد که در حال رکوع نماز ، انگشتی خود را به فقیر می دهند .)

روایات : ۱- حدیث جابر : حدیث جابر مربوط به آیه ۵۹ سوره نساء هست که می فرماید : (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ) جابرین عبدالله انصاری نزد پیامبر (ص) آمد و گفت یا رسول الله ما خدا و پیامبرش رو شناختیم لازم است (اولی الامر) را هم بشناسیم . پیامبر (ص) فرمود : منظور از (اولی الامر) ، جانشینان من و امام های بعد از من هستند اولین آنها حضرت علی (ع) و آخرین شان امام مهدی (عج) هست .

۲- حدیث ثقلین : پیامبر (ص) در آخرین روزهای عمر خود به طور مکرر این آیه را تکرار می کرد : (اِنِّي تَارِكُ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ كِتَابَ اللَّهِ وَ عِبْرَتِي اَهْلَ بَيْتِي مَا نِ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا اَبَدًا وَ اَنْهَمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضِ : من در میان شما دو چیز گرانبها می گذارم کتاب خدا و عترتم (منظور اهل بیت است) اگر به این دو تمسک جویند هرگز گمراه نمی شوید و این دو هیچ وقت از هم جدا نمیشوند تا اینکه کنار حوض کوثر بر من وارد شوند .

۳- حدیث منزلت : وقتی خدا به حضرت موسی (ع) ماموریت داد که با فرعون مبارزه کند حضرت موسی (ع) از خداوند درخواست کرد که برادرش هارون را هم به عنوان پشتیبان اش در امر هدایت مردم قرار دهد پیامبر به حضرت علی (ع) فرمود : (اَنْتَ بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى اِلَّا اَنْهُ لَا نَبِيَّ مِنْ بَعْدِي : تو برای من به مانند هارون برای موسی هستی جز اینکه بعد از من پیامبری نیست)

۴- حدیث غدیر : پیامبر (ص) در سال ۱۰ هجرت در آخرین سال زندگی پیامبر (ص) ، وقتی به مکه می رفتند که به (حجّة البلاغ) و (حجّة الوداع) مشهور بود در پایان مراسم حج و در مسیربازگشت به مدینه در محلی به نام (غدیر) این آیه نازل میشود (يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ : ای رسول ، آنچه از سوی پروردگارت بر تو نازل شد برسان و اگر چنین نکنی رسالت اش را ادا نکرده ای و خداوند تو را از

مردمان حفظ می کند خداوند کافران را هدایت نمی کند.)

بعد از نزول این آیه پیامبر(ص) در قسمتی از سخنرانی خود فرمود: (من کُنْتُ مَوْلاَهُ فِهَذَا عَلِيٌّ مَوْلاَهُ : هر کس که من ولی و سرپرست اویم علی نیز ولی و سرپرست اوست) از مردم خواستند این پیام را به گوش دیگران هم برسانند.

عصمت ائمه اطهار : زمانی که فرشته وحی بر پیامبر(ص) نازل شد آیه تطهیر را قرائت کرد : (اِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرا : همانا خداوند اراده کرده که دور گرداند از شما اهل بیت پلیدی و ناپاکی را و شما را کاملا پاک و ظاهر قرار دهد.)

متوجه میشویم ۱- این آیه تعداد خاصی از افراد پیامبر(ص) (خانواده پیامبر اکرم(ص)) را در بر میگیرد که مقام عصمت دارند و شامل همه بستگان پیامبر(ص) (ص) نمیشود تعداد خاصی از آن ها معصوم هستند و سخنانشان طبق دستور خداوند است .

۲-پیامبر(ص) برای اینکه این موضوع رو به گوش مردم برسانند هر روز صبح وقتی از کنار منزل حضرت زهرا

(س) عبور میکردند آیه تطهیر را تلاوت می کردند و اهل خانه ایشان را (اهل بیت) می نامیدند .

۳- حضرت زهرا(س) جزء اهل بیت است اگر چه مسئولیت امامت نداشتند ولی علم و عصمت کامل داشتند پیروی

کردن از کلام و رفتار ایشان بر همه مسلمانان واجب است و ایشان سرچشمه رستگاری است .

نمونه سؤالات

۱-..... آخرین کتاب آسمانی وخاتم پیامبران است .

۲- کدام یک از مسئولیت های رسول خدا (ص) با رحلت ایشان پایان می یابد؟

۳- در مورد پایان یافتن دو مسئولیت پیامبر (ص) (مرجعیت دینی و ولایت ظاهری) سه فرضیه مطرح شده است آنها را بنویسید؟

۴- چرا فرضیه اول ، درباره پایان دو مسئولیت مرجعیت دینی و ولایت ظاهری باطل است ؟

۵- چرا فرضیه دوم پایان دو مسئولیت مرجعیت دینی و ولایت ظاهری از نظر قرآن کریم و پیامبر (ص) صحیح نیست ؟

۶- بین فرضیه های مطرح شده در مورد پایان یافتن یا ادامه دو مسئولیت بعد از پیامبر(ص) کدام فرضیه قابل قبول است ، چرا؟

۷-.....همه مسئولیت های پیامبر(ص) جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد به همین دلیل باید همان صفات و ویژگی های..... را داشته باشد .

۸-تشخیص عصمت برای انسان ممکن)

۹-از آیات و روایات بر می آید کهحضرت علی (ع) را به عنوان جانشین رسول خدا (ص) و امامت بعد از ایشان منصوب کرد و امامان معصوم پس از ایشان معرفی کرده است .

۱۰-به ۶ مورد از آیات و روایاتی که اشاره به انتصاب جانشینی حضرت علی (ع) بعد از پیامبر(ص) از سوی خداوند دارد ، را بنویسید ؟

- ۱۱- ترجمه (آیه انذار) را بنویسید؟
- ۱۲- بعد از بیعت حضرت علی (ع) با پیامبر (ص) در زمان نزول آیه انذار، پیامبر (ص) در خصوص جانشینی امام علی (ع) چه فرمود ؟
- ۱۳- آیه (ولایت) را بنویسید؟
- ۱۴- (آیه ولایت) بر حق چه کسی نازل شده است ؟
- ۱۵- (حدیث جابر) در شهر بر پیامبر (ص) نازل شد و آیه را برایشان خواند.
- ۱۶- ترجمه (حدیث جابر) را بنویسید؟
- ۱۷- وقتی جابر بن عبدالله انصاری از پیامبر (ص) پرسید: (اولی الامر) چه کسانی هستند، پاسخ پیامبر (ص) چه بود ؟
- ۱۸- پیامبر (ص) به جابر فرمود که کدام امام را در سن پیری خواهد دید و از او خواست سلامش را به ایشان برساند؟
- ۱۹- رسول خدا (ص) در حدیث جابر چه کسی را هم نام و هم کنیه خویش معرفی فرمودند؟
- ۲۰- طبق حدیث پیامبر (ص) ماندن بر عقیده امام زمان (عج) با وجود پنهان و طولانی بودن غیبت ایشان شامل کدام افراد است؟
- ۲۱- ترجمه (حدیث ثقلین) را بنویسید؟
- ۲۲- طبق حدیث منزلت پیامبر (ص) نسبت خود با امام علی (ع) را به چه کسی تشبیه کرده است ؟
- ۲۳- ترجمه (حدیث غدیر) را بنویسید؟
- ۲۴- واقعه غدیر در سال اتفاق افتاد و به مشهور است و در محلی به نام این آیه نازل شد.
- ۲۵- وقتی پیامبر (ص) در واقعه غدیر از مردم پرسید چه کسی به مومنان از خودشان سزاوارتر است مردم چه پاسخی دادند؟
- ۲۶- (من کنت مولاه فهذا علی مولا) که پیامبر (ص) در روز عید غدیر بیان کرد به چه معناست ؟
- ۲۷- چون حضرت علی (ع) و دیگر امامان دو (مسئولیت رهبری و مرجعیت دینی مسلمانان) را بعد از پیامبر (ص) بر عهده دارند ضروری است که آنها از و مصون باشند.
- ۲۸- ترجمه (آیه تطهیر) را بنویسید؟
- ۲۹- لازمه جانشینی پیامبر (ص) کامل و از گناه و اشتباه است .
- * آیه تطهیر فقط تعداد خاصی از خانواده پیامبر (ص) را در بر می گیرد که مقام عصمت دارند .
- * پیامبر (ص) بادستور خداوند حضرت علی (ع) و یازده فرزند ایشان را به جانشینی خود معرفی است.
- حضرت زهرا (س) جزء اهل بیت است و ایشان چون علم و عصمت کامل دارد پیروی از کلام و رفتار ایشان بر همه مسلمانان واجب است.

درس ۶ (پیشوایان اسوه)

۱- از مسئولیت‌های مشترک بین پیامبر (ص) و امامان ولایت ظاهری است.

۲- خداوند در قرآن پیامبر (ص) را نیکو ترین و بهترین الگو معرفی می کند.

۳- پیامبر (ص) در شهر مدینه تشکیل حکومت اسلامی داد و حکومت اسلامی پیامبر (ص) در طی ده سال سراسر شبه جزیره عربستان را فرا گرفت.

۴- پیامبر (ص) در مدت ۱۰ سال که حکومت اسلامی را تشکیل داد در همه زمینه های فردی اجتماعی از جمله جایگاه رهبری مسلمین از طرف خداوند به عنوان الگو و اسوه مومنان شد معرفی شد.

۵- سیره پیامبر (ص) در رهبری: ۱- تلاش برای برقراری عدالت: الف - اجرای عدالت و رفع تبعیض در جامعه

ب- تقسیم بیت المال به صورت مساوی بین مسلمانان

پ - تفاوت قائل نشدن بین عرب و غیر عرب

ت- برابری برای برابری همه افراد جامعه با هر موقعیتی در برابر قانون

۲- محبت و مدارا با مردم: الف - رفتار محبت آمیز با مردم

ب- احترام به مردم

۳- سخت کوشی و دلسوزی در هدایت مردم: الف - علاقه شدید به نجات مردم از گمراهی

ب- تلاش فراوان برای هدایت مردم و دعوت به خداوند در راه حق

۴ - مبارزه با فقر و محرومیت: الف - مبارزه با فقر و محرومیت

ب- تلاش برای ایجاد جامعه ای آباد

پ- دعوت مردم به کار و تلاش و مذمت بیکاری

*شیعه در لغت به معنی پیرو

* علی به معنای والا و بلند مرتبه

در اصطلاح: مسلمانانی که به فرمان خدا و پیامبر (ص) حضرت علی (ع) را جانشین پیامبر (ص) بدانند و از او پیروی کنند.

*امام علی (ع) مانند پیامبر (ص) همه فضایل الهی را در خود جمع کرده بود و همه ویژگی های یک رهبر را داشت.

فضیلت های امام علی (ع) : ۱- عدالت بی نظیر : امام علی (ع) بعد از ۲۵ سال با درخواست و با اصرار خود مردم به خلافت رسید
روش و سیره پیامبر (ص) را اجرا کرد.

مبارزه با تبعیض و نابرابری و برقراری عدالت در جامعه (تقسیم بیت المال به طور مساوی)

۲- علم بی کران : حضرت علی (ع) در مورد موضوعات ، جهان شناسی ، انسان شناسی ، دین شناسی ، حکومت ، کشورداری ، نظام
اجتماعی و..... سخن گفته و ما را هدایت کرده است .

کتاب نهج البلاغه ، نشاندهنده دانش بی مانند امام علی (ع) است .

دانش امام علی (ع) = دانش پیامبر (ص) = وحی خداوند

آیه (إِنَّ الدِّينَ أَمْنٌ وَعَمَلُ الصَّالِحَاتِ أَوْلَىٰ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ) : کسانی که ایمان آوردند و کارهای شایسته انجام دادند اینها بهترین مخلوقات
اند) آیه در مورد امام علی (ع) بر پیامبر (ص) نازل شد .

سخن پیامبر در مورد حضرت علی (ع) :

امام علی (ع) اولین ایمان آورنده به خدا ، وفادارترین در پیمان خدا ، را سخ ترین و صادق ترین و عادل ترین و ارجمندترین شما می باشد.

پیام آیات

آیه (لَقَدْ كَانَ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا) : پیامبر (ص) بهترین الگو
برای

کسی است که به روز آخرت اعتقاد دارد .

(آیه (لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسَكَ أَلَّا يَكُونُوا وَمُؤْمِنِينَ : دلسوزی پیامبر (ص)))

نمونه سؤالات

۱- پیامبر (ص) بعد از..... سال تلاش برای هدایت مردم از شهر..... به..... مهاجرت کرد .

۲- با دقت در آیه (لَقَدْ كَانَ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا) به سؤالات زیر پاسخ دهید؟

الف- خداوند در آیه مذکور چه کسی را به عنوان الگوی نیکو معرفی کرده است ؟

ب- سه شرطی که در آیه به عنوان الگو قرار دادن پیامبر (ص) شده را بنویسید ؟

۳- وقتی امام علی (ع) حکومت را به دست گرفت چه روشی را در دستور کار خود قرار داد ؟

۴- به ۴ مورد از رفتار و و سیره پیامبر (ص) در رهبری جامعه اشاره کنید؟

۵- پیامبر (ص) در تقسیم بیت المال چگونه رفتار می کرد ؟

۶- پیامبر (ص) در مورد کسانی که حقوق دیگران را رعایت نمی کردند ، چه روشی را پیش گرفته بود ؟

۷- آیه شریفه (لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسِكَ أَلَّا يَكُونُوا و مومنین) را ترجمه کنید و مشخص کنید در مورد کدام سیره پیامبر (ص) می باشد؟

۸- طبق فرمایش پیامبر(ص) چرا اقوام و ملل پیشین دچار سقوط شدند؟

۹- رفتار رسول خدا (ص) با مردم به قدری محبت آمیز بود که مردم.....

۱۰- حدیث (بدی های دیگران را پیش من بازگو نکنید دوست دارم با دلی پاک و خالی از کدورت با شما معاشرت کنم) به کدام یک از

ویژگیهای سیره پیامبر(ص) در رهبری جامعه اشاره دارد؟

۱۱ - به چهار مورد از رفتار های محبت آمیز پیامبر (ص) با مردم اشاره نمایید؟

۱۲- وقتی مردم در کنار پیامبر(ص) سخن می گفتند ، شعر می خواندند از گذشته خود می گفتند پیامبر هیچگاه مانع آنها نمی شد مگر

زمانی که.....

۱۳- یکی از ویژگی های پیامبر (ص) سخت کوشی و دلسوزی در هدایت مردم بود، آن را توضیح دهید؟

۱۴ به چند نمونه از دشمنی های سران قریش در مورد پیامبر(ص) اشاره کنید و واکنش پیامبر(ص) در مورد آنها چه بود؟

۱۵- امام علی (ع) در مورد تلاش های بی پایان پیامبر (ص) چه فرمایشی دارند؟

۱۶- چرا پیامبر (ص) ناچار بود مسلمانان را برای مقابله با دشمنان بسیج کند ؟

۱۷- به چند نمونه از سفارشات پیامبر (ص) در زمان جنگ با غیر مسلمانان اشاره کنید ؟

۱۸- پیامبر (ص) چگونه با فقر و محرومیت مبارزه می کرد؟

۱۹- پیامبر (ص) چگونه با فقرا چگونه رفتار می کرد؟

۲۰- پیامبر(ص) می فرماید: به من ایمان نیاورده است کسی که شب را با شکم سیر بخوابدو گرسنه باشد.

۲۱- وقتی وحی بر پیامبر (ص) نازل شد امام علی (ع) آوای اندوهگینی شنید وقتی از دستور خدا (ص) پرسید این فریاد اندوهناک

چيست ایشان چه پاسخی داد ؟

۲۲ - پدر امام علی (ع) به پیشنهادنام علی(ع) را روی ایشان گذاشت و امام علی(ع) سال قبل از بعثت پیامبر (ص) در

.....به دنیا آمد .

۲۳- به چند نمونه از سخنان امام علی (ع) ، زمانی که در منزل پیامبر(ص) بود اشاره کنید ؟

۲۴- بعد از اینکه پیامبر(ص) صفات حضرت علی (ع) را عنوان می‌کرد کدام آیه نازل شد، آیه همراه ترجمه آنرا بنویسید؟
۲۵- به چند نمونه از فضایی که بزرگان علم و دانش (مسلمان و غیر مسلمان) با حالت شگفتی در مورد حضرت علی(ع) عنوان کردند اشاره کنید؟

۲۶- طبق سخنان امام علی (ع) در روزهای اول حکومتش چه کسانی (ننگ در دنیا و عذاب آخرت) را خریده اند؟
۲۷- چه کسی با چه دینی بر(نهج البلاغه) شرح نوشته است چند نمونه از سخنان ایشان را در مورد نهج البلاغه بنویسید؟
۲۸- سخن پیامبر (ص) در مورد امام علی (ع) را بنویسید؟

درس ۷ (وضعیت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی مسلمانان پس از رحلت رسول خدا (ص))

۱- حکومت حضرت علی (ع) (چهار سال و نه ماه طول کشید).

۲- امام علی(ع) در زمان حکومت خود و با وجود مشکلات و جنگ‌هایی که با احد شکنان و دشمنان داخلی داشت عالی‌ترین نمونه حکومت را عرضه کرد.

۳- بنی امیه همان کسانی بودند که سرسختانه با پیامبر (ص) مبارزه می‌کردند و هنگامی تسلیم شدند که پیامبر (ص) مکه را فتح کرد و آنها تسلیم شد.

۴- ابوسفیان رهبری مشرکان را بر عهده داشت که دو سال قبل از رحلت پیامبر (ص) ناچاراً تسلیم شد و به ظاهر مسلمان شد.

۵- امام علی (ع) دو عامل: ۱- سرپیچی از دستورات امام

۲- اختلاف و تفرقه بین مسلمانان

را عامل سوار شدن بنی امیه بر تخت سلطنت پیش‌بینی کرد.

۶- بنی عباس خودشان را عموزادگان پیامبر (ص) می‌دانستند و به نام اهل بیت قدرت را از بنی امیه گرفتند ولی روش سلطنتی آنها را ادامه دادند و ظلم ستم به خاندان اهل بیت (ع) به همان روش ادامه دادند.

۶- علت اصلی چالش‌ها و مشکلات به وجود آمده در عصر ائمه، به دلیل دور شدن از راه و رسم مشخص شده از سوی پیامبر(ص) و جانشینان ایشان بود.

۷- مهمترین مشکلات فرهنگی اجتماعی سیاسی بعد از رسول خدا (ص): ۱- ممنوعیت نوشتن احادیث پیامبر (ص):

احتمال کم و زیاد شدن و خطا

جعل کنندگان حدیث: تحریف و جعل

وارد کردن سلیقه شخصی در احکام دین

*ائمه معصوم بودند خودشان احادیث را حفظ کرده بودند و بدون جعل و تحریف به دست شیعیان رساندند.

- ۲- تحریف در معارف اسلامی و جعل حدیث : سوء استفاده برخی از عالمان وابسته به بنی امیه و بنی عباس و تعدادی از عالمان که قبلاً یهودی و مسیحی بودند و تازه مسلمان شده بودند قرآن را با نظر خود تفسیر می کردند و خرافات را وارد اسلام می کردند.
- ۳- ارائه الگوهای نامناسب : در زمان پیامبر(ص) مردم پیامبر(ص) را الگو قرار می دادند ولی بعد از پیامبر (ص) حاکمان غاصب اهل بیت پیامبر(ص) را در انزوا قرار میدادند و افراد غیر موجه را در جایگاه های بالا
- ۴- تبدیل حکومت عدل نبوی به سلطنت : بعد از پیامبر (ص) بنی امیه و بنی عباس مسیر حکومت اسلامی را تغییر دادند و کاخ های مجلی ساختند ، افراد باتقوا و مومن در انزوا بودند و طالبان قدرت و ثروت جایگاه خوبی گرفتند.

نمونه سوالات

- ۱- چرا نظام حکومتی که بر مبنای امامت طراحی شده بود بعد از رحلت پیامبر (ص) تحقق نیافت ؟
- ۲- بعد از پیامبر(ص) امامان معصوم با وجود حضور در جامعه فاقد..... ولازم برای اجرای همه جانبه مسئولیت های خود شدند؟
- ۳- معاویه در سال چهارم هجری چگونه توانست حکومت مسلمانان را برعهده بگیرد؟
- ۴- به چهار مورد از کارهای ناپسند یزید اشاره کنید؟
- ۵- حضرت علی(ع) بارها به مسلمانان نسبت به ضعف و سستی شان در مورد مبارزه با حکومتهشدار داده بود.
- ۶- حضرت علی (ع) در سخنرانی هایش علت پیروزی شامیان بر عراقی ها را چه چیزی معرفی کرده است؟
- ۷- حضرت علی(ص) در سخنرانی خود با مردم عراق کدام مطلب را علت به درد آوردن قلب انسان بیان می کند ؟
- ۸- کدام دو عامل در دوران بنی امیه و بنی عباس اگر نبود جز نامی از اسلام باقی نمی ماند؟
- ۹- چهار مورد از مشکلات فرهنگی اجتماعی سیاسی عصر امامان را نام ببرید؟
- ۱۰- مهمترین مسائل و مشکلات عصر ائمه که نتیجه دوری از راه آن بزرگواران بود چیست؟
- ۱۱- نتایج نامطلوب نگهداری حدیث به شیوه به حافظه سپردن را بنویسید؟
- ۱۲- بعد از منع نوشتن احادیث پیامبر(ص) چرا برای پیروان ائمه اوضاع نابسامان حدیث به وجود نیامد؟
- ۱۳- تحریف در معارف اسلامی و جعل حدیث از مشکلات فرهنگی و اجتماعی دوران ائمه را توضیح دهید؟
- ۱۴- عموم مردم در اعتقادات و عمل خود را دنبال رو..... قرار می دهند.
- ۱۵- وقتی پیامبر(ص) اسوه مردم بود چه انسانهایی تربیت شدند و بعد از ایشان چه اتفاقی افتاد؟
- ۱۶- چگونه جاهلیت بعد از رسول خدا (ص) وارد زندگی مردم شد؟

۱۷- از مشکلات فرهنگی، اجتماعی و سیاسی دوران ائمه (تبدیل حکومت نبوی به سلطنت) را توضیح دهید؟

۱۸- ترجمه آیه (و ما محمدٌ الا رسول و قد خلت من قبله الرسل افا من مات او قتل انقلبتم على اعقابكم و من ينقلب على عقبيه فلن يضر الله شيئا وسيجزي الله الشاكرين) را بنویسید و عنوان کنید به چه موضوعی اشاره دارد؟

درس ۸ (احیای ارزشهای راستین)

* منظور امام علی (ع) از این که راه رسیدن به سعادت، پیرو قرآن بودن است این است که باید از اهلس (اهل بیت) طلب کنیم.

اقدامات مربوط به مرجعیت علمی امامان: الف اقدامات مربوط به مرجعیت دینی: ۱- تعلیم و تفسیر قرآن: حاکمان

افراد غیر صلاحیت دار را مسئول تفسیر و تعلیم قرآن قرار می دادند ولی امامان معارف قرآن را بیان می کردند.

۲- حفظ سخنان و سیره پیامبر (ص): امام علی (ع) و حضرت فاطمه (س) به ممنوعیت حدیث توجه نکردند و سخنان و احادیث

را به نسل های بعد منتقل کردند.

۳- تبیین معارف اسلامی متناسب با نیازهای نو: ائمه در زمانی که با حاکمان زمان خود مخالفت می کردند با حضور فعال و با

تکیه بر علم الهی شان در مورد مسائل مختلف نظر می دادند.

ب- مجاهده در راستای ولایت ظاهری: ائمه به دو علت با حاکمان زمان خود مبارزه می کردند: اول: رهبری و اداره جامعه از

جانب خدا و دوم: حاکمان غاصب قوانین اسلام را زیر پا می گذاشتند و به مردم ستم می کردند

اصول کلی ائمه در مبارزه با حاکمان: ۱- عدم تایید حاکمان: ائمه حاکمان غاصب بعد از پیامبر (ص) را تایید نمی کردند

۲- معرفی خود به عنوان امام بر حق: ائمه خود را جانشین پیامبر (ص) و امام بر

حق

معرفی میکردند.

۳- انتخاب شیوه های درست مبارزه: ائمه متناسب با شرایط زمان شیوه مناسبی

انتخاب می کردند که هم تفکر اسلام باقی بماند به نسل بعدی برسد هم حکومت ظالمان

سست شود.

* (حدیث سلسله الذهب) از امام رضا (ع) بیان شده است به صورت متوالی و پی در پی از امامان رسیده کلمه (لا اله الا الله) همان

(توحید) است راه نجات از عذاب الهی است.

* در زندگی اجتماعی توحید داشتن: یعنی ولایت امامان را پذیرفتن چون ولایت ائمه همان ولایت خداست (توحید)

نمونه سوالات

- ۱- حضرت علی(ع) سرنوشت و آینده ناپسامان جامعه اسلامی را بر چه اساسی پیش بینی کرده بود؟
- ۲- به چند مورد از پیش بینی هایی که امام علی (ع) در مورد شرایط بعد از خود انجام داده بودند اشاره کنید؟
- ۳- امام علی (ع) سعادت مردم را مشروط به چه چیزی دانسته است؟
- ۴- چرا شرایطی که امام علی (ع) پیش بینی کرده بود به وقوع پیوست ؟
- ۵- بنی امیه چه ظلم هایی نسبت به اهل بیت(ع) روا داشتند و اهل بیت چگونه به مقابله با آنها پرداختند؟
- ۶- اقدامات مربوط به (مرجعیت علمی امامان) را نام ببرید؟
- ۷- (تعلیم و تفسیر قران) را به عنوان یکی از مراحل اقدامات مربوط به (مرجعیت دینی) توضیح دهید؟
- ۸- ائمه اطهار(ع) برای تعلیم و تفسیر قرآن چه کارهایی انجام داده اند ؟
- ۹- از اقدامات مربوط به مرجعیت دینی (حفظ سخنان و سیره پیامبر(ص)) را توضیح دهید؟
- ۱۰- علت نامگذاری حدیث (سلسله الذهب) به این نام چه بود؟
- ۱۱- با گسترش سرزمین های اسلامی در چه مواردی سؤال های مختلف پدید آمد؟
- ۱۲- ثمره (حضور سازنده و فعال ائمه اطهار(ع) در جامعه و دوری از انزوا و گوشه گیری) چه بوده است ؟
- ۱۳- ائمه اطهار(ع) ضمن مخالفت با حاکمان غاصب زمان خود چگونه عمل می کردند؟
- ۱۴- تلاش ائمه اطهار(ع) در گسترش معارف اسلامی چه نتایجی در پی داشت؟
- ۱۵- چرا امامان بزرگوار با حاکمان زمان خود مبارزه می کردند؟
- ۱۶- (اصول کلی امامان در مبارزه با حاکمان) را نام ببرید؟
- ۱۷- از اصول کلی امامان بزرگوار در مبارزه (عدم تایید حاکمان) را شرح دهید؟
- ۱۸- از اصول کلی امامان بزرگوار در مبارزه (معرفی خویش به عنوان امام بر حق) را شرح دهید؟
- ۱۹- از اصول کلی امامان در مبارزه (انتخاب شیوه های درست مبارزه) را شرح دهید؟
- ۲۰- رفتار ائمه اطهار (ع) در طول ۲۰ سال بعد از رحلت پیامبر(ص) تا امامت امام عصر(عج) و غیبت ایشان چگونه بوده است شرح دهید؟
- ۲۱- چرا ائمه (ع) تلاش می کردند آن بخش از اقدامات و مبارزات خود را که دشمن به آن حساسیت دارد در قالب (تقیه) پیش ببرند؟
- ۲۲- (تقیه) به چه معناست؟
- ۲۳- وظیفه ما شیعیان در زندگی کردن چیست؟

۲۴- امام صادق (ع) درباره شیعیان چه فرمودند؟

۲۵- حدیث (سلسله الذهب) را شرح دهید؟

درس ۹ (عصر غیبت)

دوره امامت امام زمان (عجل الله) با غیبت کوتاهی شروع شد که ۶۹ سال طول کشید.

حضرت مهدی (عجل الله) امام دوازدهم در نیمه شعبان سال ۲۵۵ هجری قمری در سامرا متولد شد .

امام مهدی (عجل الله) دو غیبت دارد: ۱- غیبت صغری: از سال (۲۶۰ تا ۳۲۹) ، که ۶۹ سال طول کشید در این دوران امام

توسط چهار نفر از نایبان با مردم در ارتباط بود

۲- غیبت کبری: بعد از مرگ آخرین نواب اربعه به فرمان خداوند غیبت کبری (طولانی

(امام شروع و تا حالا ادامه دارد

* غیبت کبری امام زمان (عج الله) آنقدر ادامه می یابد که نه تنها مسلمانان بلکه جامعه انسانی شایستگی درک ظهور و بهره مندی

کامل از وجود آخرین حجت الهی را پیدا کنند.

* این روایت پیامبر (ص) که ؛ هر کس بمیرد و امام زمان (عج الله) خود را نشناسد به مرگ جاهلیت مرده است . به مسئولیت تقویت

محبت و معرفت به امام (مهدی) (عج الله) اشاره دارد .

* این روایت امام مهدی (عج الله) که : ما از احوال و اخبار شما آگاهیم به ولایت معنوی اشاره دارد.

* پیامبر (ص) می فرماید : هر کس دوست دارد خدا را در حال ایمان کامل و مسلمانی مورد رضایت او ملاقات کند ولایت و محبت امام

عصر (عج الله) را بپذیرد ، به مسئولیت تقویت محبت و معرفت به امام مهدی (عج الله) اشاره دارد.

* امام علی (ع) می فرماید : که منتظر فرج الهی باشید و از لطف الهی مایوس نشوید و بدانید که محبوبترین کارها نزد خدا انتظار

فرج است به مسئولیت دعا برای ظهور امام مهدی (عج الله) اشاره دارد .

* در جامعه مهدوی زمینه های رشد و کمال همه افراد فراهم شده است.

* خداوند نعمت هدایت را با وجود امامان ، تمام و کامل گردانیده و راه رسیدن به رستگاری را برای انسانها هموار کرده است .

از علائم پیروی از امام عصر (عج الله) ، تشکیل حکومت اسلامی در عصر غیبت و برکنار کردن حاکمان ستمگر است .

* با ظهور حضرت مهدی (عج الله) همه اهداف پیامبران : عدالت گستری

آبادانی

شکوفایی عقل و علم

امنیت کامل

فراهم شدن زمینه رشد و کمال محقق می شود.

* مسلمانان معتقدند که در آخرالزمان منجی انسانها حضرت مهدی (عج الله) از نسل پیامبر (ص) ظهور میکند و تمام جهان به

عدالت

می رسد.

* اهل سنت معتقد است که حضرت مهدی (عج الله) از نسل پیامبر (ص) و حضرت فاطمه (س) است ولی هنوز به دنیا نیامده است

مسئولیت های منتظران : ۱- تقویت معرفت و محبت به امام (عج الله) : پیامبر (ص) و امام از پدر و مادر برای مومنان

مهربانترند کسی که چنین معرفتی را به دست آورده محبت بیشتری به امام دارد

۲- پیروی از فرمان های امام زمان (عج الله) : منتظران حقیقی تلاش میکند که در عصر غیبت پیرو

امام خود باشند و از آنها پیروی کنند.

۳ آماده کردن خود و جامعه برای ظهور : منتظر حضرت مهدی (عج الله) همیشه منتظر و

آماده

باشد برای یاری امام زمان (عج الله)

۴- دعا برای ظهور امام (عج الله) : انتظار ظهور از بهترین اعمال است.

* انتظار ظهور از بهترین اعمال است .

نمونه هایی از یاری رساندن امام زمان (عج الله) به مردم : هدایت باطنی افراد

حل بعضی از مشکلات علمی علما

خبر دادن از پاره های رویدادها

دستگیری از دردمندان و دعا برای مؤمنان

* تعداد یاران امام ۳۱۳ نفر به تعداد یاران پیامبر (ص) در جنگ بدر است .

بنابر فرمایش امام باقر (ع) تعدادی از آنان از زنان اند ، طبق احادیث بیشتر یاران امام جوانان هستند .

اهداف انبیا: ۱- عدالت گستری: طبق فرمایش پیامبر(ص) با ظهور حضرت مهدی(عج الله) جهان پر از عدالت می شود و فقیر و

غنی مرفه و فقیر وجود ندارد

۲- آبادانی: برکت و آبادانی همه سرزمین ها را فرا می گیرد

۳- شکوفایی عقل و علم: با لطف و توجه ویژه امام زمان(عج الله) عقل همه انسان ها کامل می شود

۴- امنیت کامل: امنیت همه جا را فرا می گیرد و هیچکس در هیچ کجا احساس ناامنی نمی کند

۵- فراهم شدن زمینه رشد و کمال: زمینه های رشد و تکامل همه افراد فراهم است و به همین دلیل انسانها

به هدفی که خداوند در خلقت برایشان تعیین کرده بهتر و آسانتر می رسند.

نمونه سؤالات

۱- امامت حضرت مهدی(عج الله) در چه سالی آغاز شد؟

۲- خداوند نعمت هدایت را با وجود..... تمام و کامل کرده و راه رسیدن به رستگاری را برای انسانها هموار کرده است.

۳- پیامبر(ص) چه کسانی را پدران امت معرفی کرده است؟

۴- عاملان اصلی به شهادت رساندن امامان چه کسانی بودند توضیح دهید؟

۵- طبق نقل تاریخ، سخت گیری های حاکمان عباسی نسبت به کدام امامان به حدی شدید بود که آن بزرگواران را در محاصره کامل قرار

داده بودند؟

۶- چرا خداوند آخرین ذخیره و حجت خود امام مهدی(عج الله) را از نظرها پنهان کرد؟

۷- حضرت علی(ع) بی بهره گیری مردم از وجود حجت را چه چیزی می داند؟

۸- قرآن در آیه (وَ اللَّهُ الَّذِي آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَلَيْسَ جَفَنَهُمْ فِي الْأَرْضِ.....) آینده مومنین صالح را چگونه بیان می کند؟

۹- در آیه (وَ تُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعَفُوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ) آینده تاریخ را از آن چه کسانی می دانند؟

۱۰- حضرت مهدی(عج الله) را از چه نظر غایب نامیده اند؟

۱۱- حضرت علی(ع) در مورد ظهور امام مهدی(عج الله) در بین مردان چه فرمایشی دارند؟

۱۲- روایت : با ظهور امام مهدی (عج الله) خداوند زمین را از قسط و عدل پر خواهد کرد بعد از اینکه از ظلم و جور پر شده باشد به کدام هدف انبیا اشاره دارد؟

۱۳- روایت: امام باقر(ع) می فرماید : امام مهدی (عج الله) آنچنان میان مردم مساوات برقرار می کند که نیازمندی پیدا نخواهد شد تا به او زکات داده شود به چه مطلبی اشاره دارد ؟

۱۴- در جاهای خالی کلمات مناسب قرار دهید؟

منتظر عصر غیبت راعصر برای یاری امام(عج الله) تلقی می نماید .

همه پیامبران در اصلپایان تاریخ و ظهور ولی خدا اتفاق نظر دارند.

بهره مندی از امام عصر(عج الله) در عصر غیبت منحصر به است.

منتظر حقیقی تلاش میکند که در عصر غیبت امام(عج الله) خود باشد و از ایشان کند

۵- غیبت حضرت مهدی (عج الله) تا چه زمانی ادامه می یابد؟

۶- مشخص بودن پدر و مادر حضرت مهدی چه فایده ای دارد؟

۷- مسئولیتهای منتظران حضرت مهدی(عج الله) را نام ببرید؟

۸- عوامل موثر در معرفت و محبت به امام زمان(عج الله) را بنویسید ؟

۹- چند نمونه از فرمایشات و دستورات حضرت مهدی(عج الله) که پیروان ایشان به دنبال انجام آن هستند را بنویسید ؟

۱۰- بنا به فرموده حضرت علی (ع) امام عصر با چه شرطی با مردم بیعت می کند؟

۱۱- (پویایی جامعه شیعه) به چه عواملی بستگی دارد؟

۱۲- چرا منتظر ظهور بودن از برترین اعمال در عصر غیبت است ؟ حضرت علی (ع) در این مورد چه فرمایشی دارد ؟

۱۳- چرا حضرت مهدی (عج الله) خود را به (خورشید پشت ابر) تشبیه کردند و بهره مندی از محضر ایشان در این ایام از کدام نوع ولایت محسوب می شود؟

۱۴- اعتقاد به زنده بودن حضرت مهدی (عج الله) و حضور ایشان در جامعه چه فوایدی دارد؟

۱۵- پیامبر(ص) می فرماید : خوشا به حال کسی که به حضور قائم (عج الله) برسد در حالی که.....

۱۶- چه کسانی میتوانند در زمان ظهور ، ویژگی های مسئولیت های واقعی منتظر را داشته باشند؟

۱۷- یاران امام مهدی(عج الله) تحول جهانی و سازندگان اسلامی اند.

درس ۱۰ (مرجعیت و ولایت فقیه)

ضرورت تداوم مسئولیت های ائمه در عصر غیبت : ۱- مرجعیت دینی (تعلیم و تبیین دین)

۲- ولایت ظاهری (تشکیل حکومت اسلامی و اجرای احکام اجتماعی اسلام

*راهکار پیامبر (ص) و امامان برای دوران غیبت : (تفقه و تبیین دین)

* (تفقه): به معنای تلاش برای کسب معرفت عمیق ، افرادی که به این معرفت عمیق در دین می رسند و توانایی استخراج قوانین و

احکام اسلام از قرآن و روایات را دارند .

*مسلمانان موظفند در زمان غیبت امام زمان (عج الله) یا دسترسی نداشتن به ائمه (ع) هم در مسائل فردی و هم در مسائل اجتماعی

به فقیه یا فقها مراجعه کنند و چنین موضوعی فقط با نفی حکومت طاغوت و تشکیل حکومت اسلامی با رهبری یک فقیه امکان پذیر نیست.

*تقلید کردن افراد غیرمتخصص از فقیه (مرجع تقلید) یک روش عقلی است .

*وظیفه مسلمانان در عصر غیبت امام زمان (عج الله) تقلید از مراجع تقلید است.

* (تقلید): به معنای رجوع به متخصص و پیروی و تقلید از آن

*از بین فقها کسی که جامع همه شرایط فقیه بودن هست و توانایی سرپرستی و ولایت جامعه را دارد حکومت اسلامی تشکیل میدهد

و

قوانین اسلام را در آن جامعه اجرا می کند ، این فقیه ، ولی فقیه نام دارد .

شرایط مرجع تقلید: ۱- با تقوا

۲- عادل

۳- زمان شناس (توانایی استخراج و بیان احکام متناسب با نیازهای جدید جامعه)

۴- اعلی (از همه فقهای زمان خود عالی تر باشد)

راه شناخت مراجع تقلید ۱- پرسش از دو نفر عادل و قابل اعتماد که توانایی تشخیص فقیه واجد شرایط را داشته باشد

۲- در بین فقها یکی در میان آنها آنقدر مشهور باشد که انسان یقین پیدا کند که این فقیه همه آن شرایط را

دارا می باشد

شرایط ولیّ فقیه: ۱- با تقوا

۲- عادل

۳- زمان شناس (توانایی استخراج احکام دین متناسب با نیازهای جدید را داشته باشد)

۴- مدیر و مدبّر (توانایی رهبری و اداره جامعه را در شرایط پیچیده و دشوار جهانی داشته باشد)

۵- شجاعت و قدرت روحی شجاعت و قدرت روحی داشته باشد و بدون ترس در مقابل دشمن ایستادگی کند و در

اجرای احکام اسلامی از کسی نترسد

* نظام اسلامی بر دو پایه استوار است: ۱- مشروعیت (چهار شرط بالا)

۲- مقبولیت (پذیرش ولیّ فقیه از جانب مردم)

* انتخاب ولیّ فقیه مثل انتخاب مرجع تقلید نیست، چون ولیّ فقیه، بیان کننده قوانین و مقررات اجتماعی است.

* انتخاب ولیّ فقیه در کشور ایران به دو صورت است: ۱- مستقیم: مردم با حضور در اجتماعات و راهپیمایی های سراسری ولایت امام

خمینی را پذیرفتند

۲- غیر مستقیم: قانون اساسی مردم یکسری نماینده خبره در دین را انتخاب

می کنند و آن افراد و فقیهان خبره، رهبر جامعه اسلامی را انتخاب می کنند.

* بعد از رحلت امام خمینی خیرگان حضرت آیت الله خامنه ای را انتخاب کردند.

* در نظام و حکومت اسلامی مشارکت و همراهی مردم پایه و اساس پیشرفت است.

وظایف رهبر (ولیّ فقیه): برخی از وظایف رهبر که از قرآن روایات و سیره معصومین به دست ما رسیده است:

- تلاش برای اجرای احکام و دستورات الهی در جامعه: رهبر جامعه اسلامی تلاش می کند جامعه مطابق با دستورات دین اداره شود

۲- حفظ استقلال کشور و جلوگیری از نفوذ بیگانگان : رهبر در جامعه اسلامی تلاش میکند عزت و استقلال کشور همیشه حفظ شود و مردم را به استقامت و پایداری دعوت می کند .

۳- تصمیم گیری بر اساس مشورت : رهبر در جامعه اسلامی باید با مشورت با نخبگان تصمیم های لازم رو بگیرد که در جامعه ما علاوه بر اشخاص یکسری نهاد های مختلفی هستند که به صورت مداوم به رهبر جامعه مشورت می دهند .

۴- ساده زیستی : رهبر در جامعه اسلامی با الگوبرداری از اولیای دین باید یک زندگی ساده و به دور از مال و ثروت و زندگی اشرافی و تجملات داشته باشد .

مسئولیت های مردم در مقابل رهبر : ۱- وحدت و همبستگی اجتماعی : همبستگی اجتماعی باعث قوی تر شدن کشور می شود و این امر باعث می شود که برنامه های اسلامی توسط رهبر اجرا شود.

۲- استقامت و پایداری در برابر مشکلات : کشور ما از ابتدای پیروزی انقلاب مورد تهاجم دشمن قرار داشته است مردم باید استقامت داشته باشند تا فرصت و توان مقابله با مشکلات داخلی و خارجی برای رهبر فراهم شود .

۳- افزایش آگاهی های سیاسی و اجتماعی : برای اینکه در مقابل قدرت های ستمگر دنیا تصمیم صحیحی بگیریم لازم است از شرایط سیاسی و اجتماعی جهان مطلع باشیم و طوری رفتار کنیم که خودمان کمترین آسیب را بخوریم و بیشترین ضربه را به دشمن بزنیم در این میان خوشحالی یا ناراحتی دشمن از عمل ما مشخص می کند که ما، در ست عمل کرده ایم یا نه .

۴- مشارکت در نظارت همگانی : چون در جامعه اسلامی مردم نسبت به هم مسئول هستند ، باید نسبت به هم امر به معروف و نهی از منکر داشته باشند، وقتی همه در این امر کوشا باشند رهبر ، همه افراد جامعه را پشتیبان خود می داند و هدایت جامعه برایش آسان تر می شود.

۵- اولویت دادن به اهداف اجتماعی : در مواردی که اهداف و آرمان های اجتماعی در مقابل منافع فردی قرار می گیرد در این صورت باید از منفعت فردی خود بگذریم و به اهداف اجتماعی کمک کنیم چون در این صورت به حکومت اسلامی و رهبری و اداره جامعه کمک کرده ایم .

نمونه سؤالات

۱- چرا عقلا ضروری است که دو مسئولیت (مرجعیت دینی و ولایت ظاهری) در عصر غیبت ادامه یابد؟

۲- پیامبر (ص) و امامان برای عصر غیبت در خصوص آشنایی مردم با احکام دین چه راهکاری ارائه کرده اند؟

۳- چرا خداوند در قرآن دستور می دهد که گروهی از مردم وقت و همت خود را صرف شناخت دین کنند و در دین (تفقه) نمایند ؟

۴- پیامبر (ص) حال کسی که از امام خود دور افتاده را به چه چیزی تشبیه می کند؟

۵- راه چاره ای که حضرت مهدی (عج الله) در مورد رویداد های جدیدی که در زمان غیبت ایشان پیش می آید را ارائه داده اند را بنویسید؟

- ۶- در زمان غیبت کبری امام زمان (عج الله) چه کسانی در جامعه (دو مسئولیت مرجعیت دینی و ولایت ظاهری) را برعهده دارند؟
- ۷- کسانی که در امور دینی تخصص ندارند چه وظیفه ای دارند ، توضیح دهید؟
- ۸- در عصر غیبت امام مهدی (عج الله) چگونه ولی فقیه عهده دار حکومت می شود؟
- ۹- در عصر غیبت (مرجعیت دینی) در شکلادامه می یابد و ولایت ظاهری به صورت..... استمرار پیدا می کند .
- ۱۰- شرایط (مرجع تقلید) را بنویسید ؟
- ۱۱- راه های شناخت مرجع تقلید را بنویسید ؟
- ۱۲- شرایط (ولی فقیه) را نام ببرید؟
- ۱۳- چرا مرجع تقلید باید (زمان شناس) باشد؟
- ۱۴- چرا مرجع تقلید باید (مدیر و مدبر) باشد؟
- ۱۵- چرا مرجع تقلید باید (شجاعت و قدرت روحی) داشته باشد؟
- ۱۶- حکومت و رهبری کدام فقیه مشروع است و پیروی از دستورات فقیهی که شرایط لازم را ندارد ، چه حکمی دارد؟
- ۱۷- وقتی گفته می شود (ولی فقیه) باید در بین مردم مقبولیت داشته باشد به چه معناست؟
- ۱۸- چرا نمیشود که هر کس برای خود (ولی فقیه) انتخاب کند؟
- ۱۹- در حالت کلی مردم در انتخاب (ولی فقیه) چگونه عمل می کنند؟
- ۲۰- در کشور ما انتخاب (ولی فقیه) چگونه صورت می گیرد و مردم از چه طریقی در انتخاب ایشان دخالت دارند؟
- ۲۱- فقیهی که رهبری مردم را بر عهده دارد تا چه زمانی در مسئولیتش باقی می ماند ، تشخیص این امر بر عهده کدام نهاد است؟
- ۲۲- به چهار مورد از وظایف (رهبری) که از قرآن و روایات و سیره معصومین به دست می آید اشاره کنید ؟
- ۲۳- مسئولیت های مردم نسبت به رهبر در جامعه اسلامی را بنویسید؟
- ۲۴- منظور از کارگزاران در جامعه اسلامی چه کسانی است؟
- ۲۵- عملکرد غلط کارگزاران در جامعه اسلامی چه نتایجی به دنبال خواهد خواهد داشت؟
- ۲۶- حضرت علی (ع) در عهدنامه مالک اشتر حکیمانه مسئولیت چه کسانی را بیان کرده است و کسی که آن را مطالعه نماید به چه امری پی می برد؟

درس ۱۱ (عزت نفس)

*عزت از صفت هایی است که قرآن بیشتر از ۹۵ بار توسط خداوند آن را توصیف کرده است .

*معصومین عزت را یکی از رکن های فضیلت اخلاقی دانسته اند و آن را مانع بسیاری از زشتی ها می دانند .

*عزت = نفوذناپذیری ، تسلیم نشدن

*ذلت = نفوذپذیری ، تسلیم شدن

* راه دستیابی به عزت در آیات زیر:

۱- (مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا) : وصل شدن به سرچشمه همه عزتها (یعنی خدا)

۲- لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَ زِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ) : نیکوکاری کردن

۳- (وَ الَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ السَّيِّئَةِ) : دوری از بدی ها

راه های تقویت عزت: ۱- شناخت ارزش خود و نفروختن خویش به بهای اندک انسان : شناخت انسان به عنوان جایگاه بالای خود(یعنی برتری داشتن بر موجودات دیگر) - خدا به انسان و عده جایگاه بهشت را داده در صورتی که جایگاه بالای انسانی اش را بداند و کار نیک انجام دهد.

۲- توجه به عظمت خداوند و تلاش برای بندگی او: خدا منبع همه عزت ها ست ، هرکس عزت می خواهد

باید خودش را به خدا وصل کند از طریق بندگی خداوند و انجام کارهای نیک انسان

*انسان با تمرین پاسخ منفی دادن به تمایلاتش می تواند آنها را سرکوب می کند .

انواع تمایلات انسان: ۱- تمایلات عالی (یعنی برتر) : مربوط به بُعد الهی و معنوی انسان است با این تمایلات احساس کمال (کامل شدن) می کند .

۲- تمایلات دانی (کم ارزش) : مربوط به بُعد حیوانی و دنیایی انسان است.

* انسان در درون خود با دو دعوت رو به روست : ۱-دعوت عقل و وجدان (نفس لّوامة) : از ما میخواهد تمایلات معنوی و

الهی را پرورش دهیم و به نیازهای سطح پایین فقط درجه در حدّ رفع نیاز پاسخ دهیم .

۲-دعوت هوی و هوس (امّاره) : میخواهد فقط به تمایلات حیوانی پردازیم از تمایلات

عالی غافل شویم

نمونه سوالات درس ۱۱

۱-از مهمترین قدمها در مسیر..... کمال است .

۲- نظر معصومین مورد (عزت) را بنویسید ؟

۳- عزّت به چه معناست ، وقتی گفته می شود خداوند عزیز است چه معنایی دارد؟

۴-زلّت در مقابل کدام واژه قرار می گیرد و به چه معناست؟

۵- به کسی که در برابر مستکبران و ظالمان و در مقابل هوا و هوس خود مقاومت می کند و تسلیم نمی شود، چه گفته می شود ؟

۶-انسان ذلیل به چه کسی گفته می شود؟

۷- راه های تقویت عزّت را بنویسید؟

۸ -این حدیث امام علی(ع) که (إِنَّهُ لَيْسَ لِأَنْفُسِكُمْ ثَمَنٌ إِلَّا الْجَنَّةُ فَلَا تَبِعُوهَا إِلَّا بِهَا فَلَا تَبِعُوهَا إِلَّا بِهَا) به کدام راه تقویت عزّت اشاره دارد ؟

۹ -از دیدگاه امام علی (ع) کسانی که عزّت خود را در بندگی خدا پیدا کرده اند ، خالق جهان در نظر آنها چگونه است و وقتی انسان به چنین ایمان و شناختی می رسد چه نتایجی برایش خواهد داشت؟

۱۰-امام علی (ع) میفرماید: بنده کسی مثل خودت نباش ، زیرا.....

- ۱۱- ائمه چگونه توانستند در سخت‌ترین شرایط عزت مندانه زندگی کنند، آیه مربوط به آن را بنویسید ؟
- ۱۲- به چند نمونه از مواردی که ائمه ، عزت مندانه پیروز شدند اشاره نمایید؟
- ۱۳- انسان چگونه می تواند در برابر تمایلات ایستادگی نماید ؟
- ۱۴- بهترین زمان برای پاسخگویی به تمایلات گناه و بی گناه انسان دوران..... و..... است.
- ۱۵ آیا تمایلات با بُعد حیوانی در ذات خود بد هستند ؟
- ۱۶- تمایلات بُعد حیوانی و دنیایی چه زمانی بد می شوند؟
- ۱۷- حد و مرز توجه به تمایلات را چه کسی می داند توضیح دهید ؟
- ۱۸- هر انسانی در درون خود با چند دعوت رو به رو است ؟
- ۱۹- انسانی که به هوی و هوس پاسخ مثبت می دهد و تسلیم آن می شود چه نتایجی برای وی دارد؟
- ۲۰- طبق تحقیقات اکثر مجرمان و گناهکاران و انسان های مفید و نیکوکار جامعه ، دارای چه درجاتی از عزت هستند ؟

درس ۱۲ (پیوند مقدس)

*پیامبر (ص) می فرماید : هیچ بنایی نزد خداوند محبوب تر از ازدواج نیست .

*خانواده مقدس ترین نهاد و بنای اجتماعی نزد خداست .

*کلمات ، انس ، انسان و بنی آدم در قرآن اختصاص به جنس خاصی ندارد ، چون حقیقت وجودی هر فرد را روح او تشکیل می دهد و روح نه مذکر است و نه مؤنث و انسانها ویژگی های فطری مشترکی دارند که با بهره گرفتن از آنها می توانند به هدف مشترک (قُرب الهی و بهشت) برسند .

*خداوند زن و مرد را مکمل هم قرار داده است .

*تفاوت های زن و مرد به جهت وظایف متفاوتی است که خداوند برایشان قرار داده است .

*قرآن از دختران و پسران می خواهد قبل از ازدواج (عفاف) را پیشه خود سازند .

اهداف ازدواج : ۱- پاسخ به نیاز جنسی (ابتدایی ترین زمینه ازدواج)

۲- انس با همسر

۳- رشد و پرورش فرزندان

۴- رشد اخلاقی و معنوی

*از نظر قرآن ، مهم ترین معیار همسر شایسته ، یا ایمان یودن اوست .

آمادگی برای ازدواج نیازمند دو بلوغ است : ۱- بلوغ جنسی

۲- بلوغ عقلی و فکری

*انسان با رسیدن به سن بلوغ و دوره جوانی وارد مرحله مسئولیت پذیری می شود

*برتری هرکس نزد خداوند به تقوا است

*دوره بلوغ تا ازدواج یکی از حساس ترین و ارزشمند ترین دوره های عمر انسان است

*با ازدواج و پاسخ صحیح به نیاز جنسی ، زن و مرد به آرامش روانی می رسند

*خانواده بستر رشد و بالندگی فرزندان است و هیچ نهادی نمی تواند جایگزین آن شود

سوالات

۱- پیامبر (ص) می فرمایند : هیچ بنایی نزد خداوند محبوب تر از نیست .

۲- آیا کلمات (انس ، انسان ، بنی آدم ، ناس) در قرآن کریم اختصاص به جنس خاصی از زن یا مرد دارد؟

۳- آیا تفاوت های میان زنان و مردان به معنی برتری یکی بر دیگری است؟

۴- مهمترین برنامه هایی که در مورد تشکیل خانواده وجود دارند را بنویسید ؟

۵- قرآن از دختران و پسران می خواهد قبل از ازدواج چه چیزی را پیشه خود کنند ، توضیح دهید ؟

۶- از لحاظ فطری و طبیعی هر جوانی خواستار ازدواج با چگونه فردی است ؟

۷- اهداف تشکیل ازدواج را بنویسید ؟

۸- ابتدایی ترین زمینه ازدواج است .

۹- طبق مقررات اسلامی رضایت کامل دختر و پسر برای ازدواج است و اگر عقدی به زور انجام گیرد است و مشروعیت

۱۰- پیشوایان دینی از ما خواستند که در مورد انتخاب همسر آینده با پدر و مادر خود مشورت کنیم؟

۱۱- حدیث امام علی (ع) را ترجمه کنید و مشخص کنید در مورد چه موضوعی است ؟ (حُبُّ الشَّيْءِ يُعْمَى وَ يُصِمُّ)

۱۲- چرا خداوند به ما اجازه نداده است قبل از ازدواج معاشرت هایی که منشأ آنها هوس های زود گذر است داشته باشیم ؟

۱۳- آمادگی برای ازدواج نیازمند چند بلوغ است توضیح دهید؟

۱۴- چهار مورد از نشانه های (بلوغ عقلی) را بنویسید ؟

۱۵- پیشوایان دین چگونه از پدران و مادران خواسته اند که شرایط ازدواج فرزندان شان را فراهم نمایند؟

۱۶- احادیث زیر را کامل نمایید ؟

پیامبر (ص) می فرماید: کسی که ازدواج کند نصف دین خود را حفظ کرده است پس باید برای نصف دیگر.....

امام صادق (ع) می فرماید: دو رکعت نماز شخص متاهل برتر از هفتاد رکعت نمازی است که.....

۱۷- چند مورد از فواید ازدواج در زمان مناسب را بنویسید و عنوان کنید تاخیر در ازدواج چه آسیب های اجتماعی به دنبال دارد؟

۱۸- اگر کسی بخواهد به شیوه غیر صحیح و نامشروع به نیاز جنسی اش پاسخ دهد چه آثار زیانباری دارد؟

۱۹- این فرمایش پیامبر(ص) که برای دختران و پسران خود امکان ازدواج فراهم کنیم تا خداوند اخلاقشان را نیکو کند.....() به کدام موضوع

اشاره دارد؟